

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanih, in sicer: vsak torek, četrtek in soboto, zjutranje izdanje opoldne, večerno izdanje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilogi ter s „Kazipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h ali gl. 6-60
pol leta 6 „ 60 „ 3-30
četrt leta 3 „ 40 „ 1-70
Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v „Goriški Tiskarni“. A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gl. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solški ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu de la Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdanje.)

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Uredništvo

se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.

Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu. Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnistvu.

Oglaš in poslanice

se računijo po pet-črtah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru.

Naročnino in oglaš je plačati loco Gorica.

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soče“ in „Primorca“ le „Slovansko knjižnico“, katera izhaja mesečno v snopiščih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vsakega 1 gl. 80 kr. — Oglaš v „Slov. knjižnici“ se računijo po 20 kr. pet-črtice.

Kandidatje veleposestnikov.

V četrtek je zborovalo v hotelu „pri jelenu“ društvo naših veleposestnikov, da si izbere iz svoje srede kandidate za deželni zbor.

Društvo veleposestnikov se je postavilo gledé na bližnje volitve povsem na svoje lastne noge, ne gledé ne na to ne na ono politično stran v deželi. Veleposestniki so se organizirali po svojem društvu, in danes stojijo tu kot samostojen činitelj v našem javnem življenju. Zavedajo se kot največji zemljiški davkoplačevalci mesta, katero jim pritiče med nami na sploh, in zavedajo se, da le možje iz njihove lastne srede so zmogni, zastopati koristi veleposestnikov tako, kakor gre in kakor predpisujejo pravila njihovega društva.

Po dobrem prevdanku in medsebojnem sporazumljenju je postavilo društvo te-le tri kandidate:

Anton Jakončič, veleposestnik in hranilnični uradnik v Gorici;

Leopold Bolko, veleposestnik, župan v Črničah, član cestnega odbora za goriško okolico itd.;

Anton Muha, veleposestnik, podžupan v Lokvi, član cestnega odbora in član okrajnega šolskega sveta v Sežani.

Pri izbori kandidatov so postopali veleposestniki jako modro in previdno. V gorah je le malo veleposestnikov, največ veleposestva je v Brdih, potem v Vipavski dolini in na Krasu. In na te tri dele se je društvo veleposestnikov v glavnem oziralo ter izbralo enega kandidata iz Brd, drugega iz Vipavske doline in tretjega s Krasa: Jakončič, Bolko, Muha.

Te tri može iz svoje srede bodo torej volili veleposestniki v deželni zbor.

Mi pozdravljamo z veseljem te kandidate, ker vidimo v imenovanih kandidatih može, ki bodo poleg tega, da bodo zastopali svoje koristi ter se borili za napredek istih, tudi drugače pravi slovenski deželni poslanci, katerim je pri srcu vseobči blagor in dobrobit slovenskega dela naše prelepe dežele. V boju za enakoveljavnost Slo-

venca z Lahom, za veljavo našega millega jezika v deželni hiši in drugodi, za povzdigo kmetije na sploh, obrti in trgovine itd. pojdejo z drugimi našimi poslanci. In v to so tudi poklicani prav oni, saj so največji zemljiški davkoplačevalci. Kdor plačuje davke, pa mora imeti tudi pravice. Slovenci plačujemo sicer redno davke, pridno se nam dostavljajo opomini, ako kje zamudimo, toda pravice se nam kaj neredno dostavljajo, najrajši sploh ne. Kako je s pravicami, vedo dobro tudi veleposestniki. Zato smo prepričani, da se bodo borili prav tako za pravice našega naroda, kakor drugi naši poslanci, in da bomo imeli v njih goriški Slovenci vrle zastopnike naših splošnih teženj in potreb.

V t'c nas opravičuje tudi dejstvo, da veleposestniki niso hoteli zlezti pod varušstvo Gregorčičeve „Sloge“. Naša stranika se ni umešavala nič v veleposestnike, ker je upoštevala to, da si postavijo sami svoje kandidate, ali dr. Gregorčič pa je moral s svojo „Slogo“ dregniti v uje. Shod, kateri je bil sklican, ga je pač poučil, da dela neumestno in predrzno, ako postavlja kandidate veleposestnikom, zlasti še, ko mu je povedal Jakončič, da društvo nastopi samostojno s svojimi kandidati. Nò, v četrtek je društvo govorilo, postavilo svoje kandidate ter tako obsodilo umešavanje dr. Gregorčiča v društvo veleposestnikov, pri katerem nima nič opraviti....

Pozdravljamo ponovno kandidate društva veleposestnikov, ker si je izbralo može, ki uživajo splošen ugled med nami ter po svojem stališču in zvedenosti morejo biti poslanci, kakoršnih neobhodno potrebujemo v deželnem zboru. Zato smo končno prepričani, da jih pojdejo volit veleposestniki kakor en mož ter da bo znalo društvo, kakor sedaj, odbiti od sebe vsak prihodnji morebitni klerikalni naskok.

V to kličemo: Skupno pod praporom društva na volišče za kandidate iz Vaše lastne srede! Proč z zunanjimi zdražbarji in mešetarji!

Volilno gibanje.

Čepovan, 19. novembra. — Nič se ne čudite, gospod urednik, da so pri nas v ponedeljek klerikalci prodrli. Vedite, da takega volilnega boja ni bilo še v Čepovanu. Mi smo storili vsak svojo dolžnost. Da smo propadli, kriv je klerikalni terorizem. Agitacija klerikalcev je bila kar grozna. Ko so videli, da je vkljub „Sloginemu“ shodu večina še vedno na naši strani, napeli so vse moči. Izdali so parolo: „da mora iti do skrajnosti“. „Slogin“ shod, posojilnica, vera, grožnja s peklom in „ferdamanjem“, blatenje naših mož, vse to jim je dobro služilo. Dolžnike njihove posojilnice, ki so naši pristasi, so strašili na vse mogoče načine, še na dan volitve so jednemu pretili, da mora precej denar pripraviti, zasebne dolžnike so že pred volitvijo terjali. Našim, ki niso se dolžniki, so ponujali denar, posojilo, samo da gredo z njimi. Sam župnik je pridno agitiral s posojilnico in z blatenjem naših kandidatov. Znanih je več slučajev. Mari je posojilnica političen zavod, kaj? Sedaj vidimo, da ste jo ustanovili edino v svoje politične svrhe! Drugi agitatorji so ljudi begali z vero, češ, da gre edino le za sv. vero, da bodo „ferdamanji“, ako ne vole z njimi, da ne bodo smeli v cerkev in ne pred župnika, ob enem so naše može tako nesramno in podlo obrekovali in blatili, da se je nekaterim volilec kar gabila take vrste agitacija. V nedeljo po sv. maši je župnikov glavni adjutant kar pred cerkvijo javno za se agitiral, pozival je volilce s silnim, močnim in pretečim nagovorom, da morajo priti volit in da morajo njega voliti, sicer naj se ne prikažejo več v njegovo hišo in pred njegove oči. Na dan volitve same so tekali kolovodje in drugi agitatorji po občini, šolski otroci na Vratah so morali čakati do poldesete ure, ker učitelj Reščič je bil od zora pa do poldesetih na agitaciji. Isti učitelj je tudi na predvečer pridno agitiral. Celu uro se je trudil samo v eni hiši, dokazovaje nevarnost za sv. vero in vdrihaje po naprednjakih, sicer pa ravno v tej hiši brez uspeha.

Ves klerikalni aparat je bil na delu, pa se ob treh popoldne niso bili zmage gotovi. Tu je moral priti sam neizogibni kurat Plesničar, ki je eden najhujših agita-

torjev v naših krajih, v pomoč. Tekal je v družbi z drugim agitatorjem po občini, ter silil ljudi na volišče. Pravijo, da je njegova zasluga, da so imeli klerikalci 2 moža več. (Ta predrznež, dasi ni tu volilec, se je bil vtihotopil celo v volilno dvorano, a jo je pred minuto časom popihal, ko je sprevidel, da notri ni zanj prostora).

Na ta način in s takim pompom so spravili 22 mož na volišče, 5 naših somišljenikov so pa z grozenjem in strahovanjem tako zbegali, da so se nam za ta dan odtegnili, a s klerikalci le niso hoteli na volišče. Razvidi se torej, da bi bili mi nastopili s 24 možmi proti 22, a klerikalni terorizem nas je potisnil v manjšino za 3 može. Vsa čast pa onim 19 možem, ki so ostali stanoviti. Ne udajmo se!

Čepovski naprednjaki.

Iz Šempasa. — 19. t. m. so se vršile volitve v Šempasu. Od 86 volilcev jih je prišlo volit 75. Od teh jih je oddalo 39 glasove za klerikalno stranko, 36 za napredno. Še pred volitvami je bila naša stranka gotova zmage. Izdala sta 2 Osečana. Učitelj Belč iz Oseka ni volil; za našo stranko so bili skoro vsi Osečani in Ozeljanci. Kolikor je bilo naše stranke volilcev, so se držali možalo; le Vitoveljci so našo stranko 2 krat izdali. Franc Marinič, podžupan iz Vitovelj, je dal besedo, da pojde za našo stranko, potem pa izdal župniku, kako stvar stoji. Na njegovo mesto se je določilo drugega moža za našo stranko, Jožefa Hrovatina, ali tudi tega ni bilo blizu, in vsi Vitoveljci, z malo izjemami, so šli v klerikalni tabor. Od klerikalne strani pa so bili oddani tudi taki glasovi, ki so neveljavni in dotičniki ne plačujejo dovolj davka.

Večino, s katero je župnik Grča v lastni občini zmagal, znaša prav za prav 1 glas in izid volitev v Šempasu je g. župniku pokazal, kako skrajno nepriljubljen je začel postajati v lastni občini, kjer je z veliko silo obdržal večino. Prejšnje dneve pred volitvami je letal od hiše do hiše ter za božjo voljo prosil volilce, naj ne pridejo volit za narodno-napredno stranko. Zlasti ga je podpiral oseški kaplan Franké, ki je tudi tako daleč ponižal svojo duhovsko suknjo, da je agitiral od hiše do hiše.

V Šempasu je torej klerikalna stranka zmagala s tem, da sta duhovna gospoda odvracala volilce od mosko dane besede. Ali

- 172 -

Quo vadis?

Roman.

Poljski spisal Henrik Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski.

(Dalje.)

»Učini to v imenu Kristusovem!« so klicali drugi, držeči se njegove obleke. A on je dejal:

»Moji otroci! Kdo vé, kedaj mu je Gospod določil konec življenja?«

Ni pa rekel, da noče oditi iz Rima, in omahoval je, kajti že davno se je vgnezdila v njegovo dušo negotovost in strah. Toda njegova čreda je bila razpršena, njegovo delo ugonobljeno in cerkev, ki se je pred požarom Rima ojačila kakor mogočno drevo, je moč „Bestije“ spremenila v prah. Ni ostalo ničesar razun solz, spominov, muk in smrti. Setev je jela že donašati obilen sad, toda satan jo je pomandral v tla. Krdela angeljev niso prišla na pomoč mučenikom in Nero je še neprestano vladal nad vsem svetom, strašnejši in močnejši nego kedaj poprej, gospodar vseh morij in vseh pokrajin. Večkrat je že ribič božji osamljen stezal roke k nebu ter povpraševal: »Gospod, kaj naj učinim? Kako naj tukaj obstanem in kako se jaz, onemogel starec, borim s to neizmerno močjo, kateri si dovolil vladati in zmagovati na svetu?«

Tako je klical iz globin svoje neizmerne bolečine, ponavljaje v duši: »Ni že več onih ovac, katere si mi naročil pasti, ni že več Tvoje cerkve; žalost in tarnatione se čuje v tvojem mestu, torej kaj mi zapove-

duješ sedaj? Ali naj ostanem tukaj, ali naj odpeljem poslednje ostanke svoje črede, da nekje za morjem skriti proslavljamo Tvoje ime?«

In omahoval je. Verjel je, da živa resnica ne pogine in da mora zmagati; toda časih si je vendarle mislil, da še ni napolnil njen čas, kateri dospe še le takrat, kadar Gospod dospe na zemljo na dan sodbe v polni slavi in moči, še stokrat večji od moči Nerone.

Pogostokrat se mu je zdelo, ako sam zapusti Rim in njegovi verniki pojdejo za njim, da jih odpelje tje kaj daleč v galilejske gaje, nad tiho globel tiberijskega jezera, k pastirjem, mirnim kakor golobice ali ovce, katere se tam pasejo. In čimdalje večje kopnenje po jezeru in po Galileji je prevzemalo ribičevo srce, čimdalje pogostejše so se starčkove oči zalile s solzami.

Toda ko se je za trenutek bil že odločil, ga je prevzel nakrat strah in nemir. Kako bi mogel zapustiti to mesto, katero je posrkalo vá-se toliko mučeniške krvi, kjer je toliko umirajočih ust dajalo spričevanje resnici. Mar se naj samo on jedini izogne temu? In kaj hoče odgovoriti Gospodu, ko začuje besede: »Glej, oni so umrli za svojo vero, ti pa si pobegnil?«

Dneve in noči je prebil v skrbeh in mukah. Oni, katere so raztrgali levi, kateri so bili pribiti na križ, kateri so bili sežgani na cesarjevih vrtilih, so po kratkih svojih mukah zaspali v Gospodu, toda on ni mogel spati ter je čutil muko še večjo od drugih, kakoršne so si izmišljali rabelji za svoje žrtve. Jutranji svit je že pogostoma pobelil strehe hiš, ko je on še klical iz globočine svojega užaljenega srca:

»Gospod, čemu si mi zapovedal, priti semkaj in v tem gnezdu „Bestije“ postaviti Tvoj sedež?«

Polnih štiri in trideset let po smrti svojega Gospoda ni poznal počitka. S palico v roki je obšel svet ter oglašal „dobro novico“. Njegove moči so se izžrpale od potovanja in truda, in konečno, ko je v tem mestu, ki je bilo poglavitno mesto sveta, utrdil učiteljevo delo, požgal ga je bil ogenj zlobe, ter je razvidel, da mora vse pričeti iznova. A kakšna borba! Na jedni strani cesar, senat, ljudstvo, legije, objemajoče nalik železnemu obroču svet, neštivilne pokrajine, moč, kakoršne še človeško oko ni videlo. Na drugi strani pa on, od starosti in dela sključen, čegar tresoč se roke so bile komaj zmožne držati potno palico.

Za to je časih govoril sam sebi, da se on ne more kosati s cesarjem Romae in da to delo more dovršiti samo Kristus.

Vse te misli so letele sedaj po njegovi utrjeni glavi, ko je poslušal prošnje poslednje peščice svojih zvestih, in oni so ga obkoljevali čimdalje bolj ter ga prosili z ganljivimi glasovi:

»Reši se, Rabbi, ter odpelji nas izpod moči Bestije.« Naposled pripogne tudi Lin pred njim svojo izmučeno glavo.

»Gospod,« spregovori, »tebi je Odrešenik zapovedal, pasti svoje ovce, katerih pa ni več, ali pa jih jutri ne bo več; pojdi torej tje, kjer jih zopet lahko najdeš. Beseda božja še živi v Jeruzalemu, v Antiohiji, v Efezu ter v drugih mestih. Kaj pridobiš, ako še dalje ostaneš v Rimu? Ako propadeš, s tem le še povečaš zmagoslavje Bestije. Janezu ni gospod določil meje življenja.

(Dalje pride.)

stoji to v katoliškem katekizmu, da je lepo in častno, prigovarjati možu, da prelomi svojo besedo, to menda vesta najbolje g. župnik Grča in g. vikar Franké!!

Glavni cilj v Šempasu je dosegla naša narodno-napredna stranka, da se ljudstvu odpirajo oči in da ni daleč, da se stori konec gospodarstvu župnika Grče in njega zvestega tajnika, znanega Batiča.

Vitoveljci, ki malo čitajo, so se dali takrat še pogovoriti, menda jih pa lastna škoda pouči, da ni dobro, ako slepo gredo za takim vodnikom, kakor je župnik Grča.

Vso čast torej Šempascem, ki so se kljub pritisku vsemogočnega Grče dobro držali!

Is Kamenj. — Potrebno se mi zdi, da Vam nekoliko osvežim spomin, da ne pozabite na župnika Kosca. Ta človek se spreminja kakor letni časi. Zdaj se človeku do brika, pa zopet ga sovraži. Pred dobrim letom je sprejel od odlične osebe v dar neko delo za cerkveno rabo. Sedaj mu je dotična oseba poslala zopet nekaj tudi za cerkev; a glej ga! Sprejel je dar, obdržal ga nekoliko dni, in potem ga je poslal nazaj darovatelju. Nič ne vem, kaj se mu je sanjalo, da je prišel od tega koraka; prav gotovo se mu zdi, da diši dotični dar po rokah kakega naprednjaka. „Hvala lepa, župnik Kosce!“ vam kliče darovatelj; ne mislite, da radi tega bode oni plesal po Vašem taktu.

Tu vidite, dragi Kamenjci, kako nepristranski je Vaš dušni pastir. Oznanil Vam je tudi in prosil, naj prispevate, da ukupi novo moštranco, katere bo stala celih 1200 K. Jaz pa Vam svetujem, da kupite raje obuvale in potrebno obleko svojim otrokom, da bodo lahko hodili v solo po zimi. Kamenjska cerkev se zdaj lahko prestane s staro moštranco kakih 30 let; zatorej ne zametajte denarja po nepotrebnem, ko imate doma sto in sto potreb. Posebno Vam, kateri ste naprednega mišljenja, svetujem, nikar ne metajte vode v morje. Zgodi se Vam lahko, da Vam župnik Kosce vrne denar, katerega bi darovali v dober namen — s čemur bi se Vam gotovo zameril.

Ako hoče pa on imeti vse po svoji volji, naj seže sam v žep, saj je zmaj poln, ko vedno potuje. Zdaj gre na Dunaj, zdaj v Ljubljano, zdaj zopet v Rim; vidi se torej, da mu ne manjka pod palcem.

Mislil, da se sedaj se mu cedijo slinice po novem župnišču; a revež se moti. Odzvonilo mu je, da bi se zgodila njegova vojna. Zato pa naj spozna svojo krivdo ter naj se tolče na grešna prsa in reče: Mea culpa!

Za danes naj bode zadosti. — Ko se mu to pohladi, Vas pa obiščem z drugim gradivom, katero Vas bode še bolj zanimalo. Opisati Vam hočem, koliko dela je dobil čevljar, ker je moral župniku Koscu popravljati dragonske čevlje, katere je raztrgal po truda-polni agitaciji za volitev vol. mož čez dan in po noči.

Do tedaj pa na svidenje!

Mavhinje, dne 20. nov. — Danes se je vršila volitev volilnega moža k volitvam za deželni zbor. Zmaga je naša. Izvoljen je naš mož z 12 glasovi. Gospod nunc je napel vse svoje sile, da bi se mu zmaga posrečila. Oznanil je tudi v nedeljo, da bo v torek pobiral béro ajde, to je dan pred volitvijo. Agitiral je, kakor se je dalo, in silil volilce, da morajo priti voliti na njegovo stran. Pa vse zaman. Prišli so samo g. nunc, mežnar, trgovec K., kateri živi od žuljev naprednjakov, in pa glavni klerikalec Jos. Pipan iz Vizovelj st. 10., in še eden, katerega pa ne imenujem, ker on pač ni vedel, zakaj gre, in volil je na nasprotno stran. Trgovec Kobenelj je dobil od svoje bande 3 glasove, Jos. Pipan pa 2.

Pri nas klerikalci ne bodo gospodarili. G. nunc pa naj se briga za cerkev in krščanski nauk! Nas naj pa pusti izven službe Božje na miru! Potem pa bomo večni prijatelji. Mi nismo tako zabiti, da bi verjeli lažnjivcem, da pri volitvah gre za sv. vero! Take tepce iščite drugodi, pri nas jih ni.

Is Tomaja. — Blagovolite, g. urednik, sprejeti v Svoj cenjeni list sledeče vrstice: Dne 14. t. m. so se vršile v naši občini volitve volilnih mož. Pa čujte, ljudje božji! naš župan (mož jeklenega značaja, kakor ga „Gorica“ opisuje) ni znal niti volilne komisije sestaviti. Ko pride ob določeni uri g. vladni komisar in mu pove, da morajo biti podžupanje pri komisiji, se še le zave, da je „falši“ ter ukaže občinskemu slugi, iti jih klicati.

Po enega je moral iti celo v Šepulje, tako, da so porabili cele pol ure, predno so kaj skrupicali. Volitev je bila napovedana od 9. do 10. Torej namesto začeti ob 9. so začeli še le ob poldnesih. Pa ker vladni komisar vidi, da ne morejo skončati do določenih ure, je volitev ovrgel ter jo napovedal na 25 t. m. Naš župan, ali bolje zanj rečeno, klerikalno kraski-deželnozborski kandidat ni zmožen niti za županski stol. Kaj pa še le za deželno-zborski??? — Mogoče, da ga naši „kavci“ kandidirajo zato, ker je eno leto obiskaval vseučilišče v Idriji, in zato, ker se večkrat s sinom po nemško vržeta!

Vsled tega bi svetoval naši katoliško-narodni stranki, da naj mu raje prihrani mandat za prihodnje državnozborske volitve, ker mogoče da za Dunaj bo bolj sposoben, kakor za v Gorico.

Zasluge za tomajsko občino nima nobene, razun te, da je odpravil prepotrebne gospodarske svete, zato da je sedaj on denarničar vseh 3 katastralnih občin!! Tomajcem je že od nekdaj — kakor trn v peti. Pri zadnjih občinskih volitvah je zmagal le s pomočjo posojilnice, zato, ker so njegovi agitatorji ljudi strašili, da ako ne volijo na njegovo stran, se jih precej iztirja itd. Tako seveda jim je ubogo ljudstvo šlo na limanice.

Bil je nekaj let tudi cerkveni starešina, ali pri neki malenkosti je hotel več ukazati, kakor g. dekan, pa mu je izpodletelo; zato se je prej starešinstvu odpovedal ter se izrazil, da s tako šemo, kakor je dekan, se nikdar več ne peča. Zdaj pa, ker bi rad bil deželni poslanec, je na vse pozabil, kar je bilo, ter se mu zopet hinavsko hlina in liže. Zelo čudno se marsikomu zdi, kako more naš č. g. dekan agitirati za tako nesposobnega človeka, katerega sam že preveč pozna in kateri je njega tako lepo zmerjal. Zatorej, volilci naprednega mišljenja! pridite vsi v ponedeljek na volišče, da pokažemo javno, da nismo njegove stranke podrepaniki, ter volite može, kateri bodo oddali glase kandidata narodno-napredne stranke.

Opčinar.

Is Šempolaja. (Kako sleparijo ljudstvo klerikalci.) — V občini Šempolaj se je vršila volitev enega volilnega moža 14. t. m. Zmaga sta se veselila že naprej g. vikar Bratina in dobro znani župan Škrk, kateri slednji je že pri zadnji državnozborski volitvi v kmečkih občinah snedel svojo dano besedo, in še neka dva privrženca župana, zato so pili že celi teden na račun zmage. Prišel je čas volitve, in glej ljubeznivost g. nunc, ponudil se je volilem, da ako volijo njega, ne bode imela občina nikakih stroškov, ker on pojde v Sezano na lastne troške; ti trdovratni Kraševci pa so mu pri glasovanju odgovorili, da lahko sami prenesejo iste stroške in da si ne dajo vka-zovati od nobenega pri volitvah, ker znajo tudi sami s svojo glavo misliti. In to se je tudi pokazalo pri štetju glasov, ker g. nunc je dobil res samo dva glasova; torej je bil izvoljen naprednjak s šestkratno večino, katerega zmaga je bila z velikim navdušenjem sprejeta.

Jako se čudimo, da more „Gorica“ tako samozavestno trditi, da je v naši občini izvoljen klerikalec. Gospodom okoli „Gorice“ pa prepustimo to veselje, da delajo račune brez čmarja. Na svidenje, gospodje, še enkrat pri občinskih volitvah! Vam tudi tam dokazemo, kako znate farbat.

DOPISI.

Zagreb,* 20. studena 1901. — (Večina u hrvatskom saboru — volja naroda.) — Pred par dana proglašeni i obavljeni su izbori za hrvatski sabor, na sveopće zadovoljstvo — ne naroda — no bana Khuena. Prema broju vladinih zastupnika (Hrvatski sabor broji 90 zastupnika od kojih redovito nikada ne bira grad Rijeka (2). Od ovih sviju vlada imade 13 mandata, dok opozicionalne frakcije jedva (3.), mislilo bi se, da u Hrvatskoj teče mli i mljeko, te da su svi zadovoljni za politikom vladajućeg sistema; nu pretpostavivši da su ti izbori obavljeni pod terorizmom i bajunetama, stari recept Khuena, uvidit ćemo, da je upravo baš protivno.

U Hrvatskoj je stara i poznata stvar, na koji se način obavljaju izbori, ali onako, kako se ovi obavise, to je bilo nešto nečuvana.

*) Dopis priobćujemo u hrvatskom jeziku, kakor nam je došao, jer ta bratski jezik razume pač svak Slovenec. Ur.

Čudimo se, kako se obavljaju izbori u Španjolskoj, idimo u Hrvatsku pa ćemo se uvjeriti, da ako u Hrvatskoj nije onako kao u Španjolskoj, a ono doista jeste i gore.

Posto je ban uvidio, da u zemlji prevladjuje opozicionalni duh, to je on na električni način raspisao izbore. — Listine izbornika, koje se u tako kratko vrijeme nijesu mogle pregledati, bile su sastavljene po volji onih, koji ih i sastaviše; tako da ne nalazimo u listinama one, koji po zakonu plaćaju stanovitu svotu poreza, koji je potrebit biti izbornikom, a naprotiv nalazimo općinske pisare (ispod 20 god.) redare, oružnike, u ostalom sve one, za koje je vlada znala, da će biti njoj u prilogu.

Opozicionalni kandidati nit su mogli nit su smjeli općiti sa svojim izbornicima, a kamo li javne skupštine obdržavati te razvijati svoj program.

Opozicionalni izbornici bijahu pozatvarani ili nisu bili niti pripušteni izboru, bijahu po kotarima vodjeni sa žandarima kao kaki zlikovci, dok za vladine kandidate agitiraju čak od pisara općinskih do kotarskih predstojnika.

To bi bila dakle jasna slika minulih izbora!

Naravno, da je uz takva nasilja i protuzakonitost morala podležiti opozicija; a i drugo je nešto, što je pomoglo vladi, a to jeste tako zvana „čista“ stranka prava sa svojim vodjom Frankom; koja je svuda bilo zborom bilo tvorom radila proti koaliranoj oporbi, te time pravila razkol medju samim opozicionalnim izbornicima.

Što se minulih izbora nije dogodilo, dogodilo se je ovih, da su i braća Srbi složno radili u nekim kotarima za hrvatsku oporbu, te time potpunoma shvatili svrhu svojih sumisljenika, što ovime našoj braći Srbima čestitamo i hvalimo!

Opozicija je u istinu malena ali hrabra. Broji po izbor domoljube i patriote, kakvih cijela većina nema možda niti jednoga. To su ljudi, koji se nijesu nikada bojali podići svoj glas na obranu hrvatskih prava, čelik muzevi kao: Barčić, Brestijensky, Urbančić, Tuskan, Derencin, Banjavčić, M. pl. Kiebach, Mažuranić, Vinković, Rubetić i Harambašić.

To su ljudi, koji će i u ovoj periodu saborisanja znač zastupati i braniti interese svojih izbornika i cijeloga hrvatskoga naroda.

Oni koji su kod minulih izbora pali, oni istina bog neće moći, da podignu svoj glas u sabornici, ali će jamačno znati zastupati interese hrvatskog naroda izvan sabora.

Hrvatsku oporbu, prem je snašao veliki poraz, neće klonuti duhom, već će poput one: „Si superos flectere nequeo, Acheronta movebo“, ustrajati u svom mukotrpnom radu na spas i boljak mile nam domovine Hrvatske!

Is Materije, 16. novembra 1901. — Opazil sem v Vaših cenj. listih „Soči“ in „Prim.“, da ste se pričeli zanimati tudi za naše istrske razmere. Hvala Vam, ker res potrebni smo, da bi se potezal za nas kakov list, ki je razširjen po Slovenskem. Istra je še vedno tužna v narodnem obziru, a temu ni vzrok le večina v deželnem zboru, vzrok smo tudi sami. Občine v Istri so mnogo obsežnejše nego na Goriskem, da v mnogih krajih so takošne občine, da ne obsega 5 županstev na Goriskem toliko. Takošnim občinam treba je za načelnika, občinskega glavarja tu imenovanega, moža, ki je v pravem pomenu besede mož poštenjak in jeklenega značaja. „Veliko možkih malo mož“, tako je tudi pri nas, a ob občinskih volitvah premalo pazimo, koga volimo občinskim glavarjem in koga v občinski zbor. Ako bi mi imeli bolje občinske glavarje, bolje občinske zbore, gotovo bi nas morala drugače upoštevati tudi italijanska večina. Da je to res, kažejo Vam že dopisi iz Jelsan, a da se še bolj prepričate o tem, hočem Vam nekoliko popisati našega občinskega glavarja.

Mož je že prileten, a tudi že mnogo let načeluje naši občini, zato se tudi vidi v mnogih krajih sad njegovega glavarjevanja, a posebno pri njem, ki je v svojih mladih letih po raznih ženitninah kot godec na klarinet piskal.

Ako bi Vi imeli priliko kedaj prepotovati našo občino, prepričali bi se kmalo, da naš občinski glavar se jako malo zmeni za občinske ceste, ker te so še primitivne in podobne kakim gozdnim cestam. A kaj bi ne bile, ker prepustene so vsaki posamezni vasi, naj jih napravlja in popravlja kakor ve in zna.

Vsaki vasi je prepotrebna čista pitna voda, a če bi kedo po naši občini ogledoval studence, zgrozil bi se, kakošno nesnago morajo ljudje piti, a uboga živina mora biti zadovoljna z vsako gnilo mlako. Vas Materija pa nima kar nobene javne vode.

Tako bi se dalo še marsikaj napisati, a pustimo to za danes in oglejmo si raje našega občinskega glavarja v narodnem oziru. Da je nasprotnik družbi sv. Cirila in Metoda, je pri nas javna tajnost, dozdeva se nam, da je nasprotnik vsaki soli, ker bolj ko je ljudstvo nevedno, ložje se vodi. Znano nam je, da je naš občinski glavar skušal siriti po naši občini Krstičevo zloglasno „Pravo našo slogo“, in ravno s tem Krstičem sta imela ob volitvah l. 1897. jako intimne pogovore, čemur je sledilo, da so volili naši volilni može s Krstičevo stranko. Mogoče je to pomagalo, da je dobil naš občinski glavar križec za zasluge. Tako gleda on, da vstreže svojim predstojnikom naj so ti od vlade ali od deželnega odbora, ali je to nam v škodo, je njemu deveta briga, da le njemu koristi!

V zahodni Istri so imeli pravico do stolčka obč. glavarjev Karnjeli. Ti, da so ložje vspevali, so imeli poleg tega stacune, žganjarije in gostilne. Enako ima tudi naš obč. glavar, a zato smo v naši občini toliko srečni, da nimamo niti policijskega reda in posebno večerne ure ne. Pri nas je tako, da če pridejo v gostilno pijančki, lahko pijejo in razgrajajo vso noč, nič se ne zgodi ne njim ne gostilničarju, če tudi niso mogli počitka potrebni sosedje vso noč zaspati. Se ve, kako bi se moglo v tem kakošen red vpeljati, ker potem bi se ga morala držati tudi gostilna občin. glavarja. Srečni smo vendar, ker ima naš obč. glavar gostilno in trgovino. Ako kdo kaj zasluži pri občini, pride najložje do plačila, ako polovico v gostilni zapije, za drugo polovico pa vkupi blaga v stacuni, razume se obč. glavarja. Se za nekaj drugega smo srečni. Obč. glavar ima dobro denarnico, zato je ni potreba občini vkupiti, ker on shrani tudi občinski denar poleg svojega. Naš obč. glavar zna tudi dobro varčiti, zato naš obč. zbor zboruje samo po enkrat v letu, ker tako se prihranijo stroški raznih potnin. Samo enkrat se je bilo prigodilo, da je bilo potreba se eno sejo več, a to je bilo oni čas, ko se je popravljaj župnikov hlev v Brezovici. Hvaležen mu je bil zato pa le bivši župnik, zato je imel oni dan, ko je dobil naš obč. glavar zaslužni križec, slovesno sv. mašo, pri kateri je zapel: „Tebe hvalimo, o Gospod“.

Možje, ali res mislimo, da nas bo ta mož energično zastopal proti italijanskemu deželnemu odboru? Ne, to ni mogoče, ker je popolnoma njih. Čas je, da spremenimo tudi mi v naši občini v duhu napredka, zato pustimo mu ob prihodnji volitvi, naj on vodi svojo trgovino, a mi izberimo drugega, ki bode vodil našo občino.

Domache in razne novice.

Volitve volilnih mož. — Na Krasu je volila v četrtke občina Povir 1 vol. moža. Včeraj so volile občine Pliskovica 1, Berje 1, Gorjansko 2, Velikidol 1 vol. moža. Danes volijo: Gabrovica 1, Kobiljaglava 1 in Sezana 4 volilne može. V ponedeljek voli še Tomaj. Večina za našo stranko je že izvoljena.

V goriski okolici so volile v četrtke občine: Ribenberg 5, Dornberg 3, Avče 1, Kanal 4, St. Peter 3 in Solkan 5 volilnih mož. Včeraj so volile občine: Gabrije 1, Smarje 2, Ročinj 2, Ajba 3, St. Andrež 3, Sovodnje 3. Danes volijo: Renče 4, Bilje 2, Anhovo 3, Deskle 2, Prvacina 2, Vrtojba 4. V ponedeljek voli še 6 občin. — Ribenberg, Avče, Kanal 3, Ročinj, Ajba, Kal, Bate volili napredno. — Danes upamo na zmago v vseh občinah. Zmaga v goriskem okraju je mogoča, ako se bodo prav držale občine, ki se volijo. Znamenita je bila volitev v St. Andrežu. Prišli so župan, župnik in en starešina. Toliko, da so mogli sestaviti komisijo. Volit ni bilo nobenega drugega, zato so se izvolili oni trije za volilne može. To je najčudnejši pojav! Povsod udeležba ogromna, do 85%, v St. A. pa tako!

V Renčah in Prvacina danes zmagali.

Na Tolminkem smo za jedno občino prikrajšani in s tem zgubili bitko. Sedlom so dobili klerikalci 34 od 66 glasov, torej večino. Volitve v Kr. ed. morajo biti razveljavljene. Podžupan Ručna je podal protest že pred pričetkom volitve proti mahinacijam z imenikom. Vladni zastopnik je sam konstatoval več slučajev. Volila sta dva naša volilca I. razreda, ki sta bila izpuščena, pa se je celo klerikalni komisiji to preneumno zdelo. — Ko smo v Sedlu propadli, sta gg. Gabrček in Vrtovec zapustila bojno polje.

„Pevskemu in glasbenemu društvu“ je daroval g. Ivan Reja 2 K; g. Ivan Lapanja zemljemerec v Kobaridu pa 100 K ter je poravnal s tem neko častno zadevo. Zivelci posnemovalci!

Za slovensko vseučilišče v Ljubljani. — Lepo število občin na Kranjskem je že poslalo peticijo na ministerstvo, s katero se zahteva v Ljubljani vseučilišče za Jugoslovane. Tudi iz naše dežele se je oglasilo, da nekaj občin: Kanal, St. Andrež, Naklo in Skopo. Vprašanje o vseučilišču je sproženo, akcija je v polnem tiru; zato je treba, da se oglašijo tudi občine širom jugoslovanske domovine, da Jugoslovani hočemo imeti svoje vseučilišče v Ljubljani.

Radi tega pozivljamo občine, da sklepajo nemudno o predlogu za peticijo za slovensko vseučilišče v Ljubljani. — Nasi dijaki na Dunaju in v Gradcu se trudijo v doseg tega cilja, Čehi so v zlati Pragi slovesno potrdili, da Slovencem pritiče vseučilišče, istotako so se izrekli z navdušenjem bratje Hrvatje v belem Zagreb-gradu. Akcija za slovensko vseučilišče je v polnem tiru, torej na noge, občine, oglasite se! Ako dobimo vseučilišče, se bo moglo vedno lepše število naših dijakov posvečevati vseučiliškim študijam in večje število naših sinov pride na ona mesta, na katerih sede Lahji in Nemci. Vseučiliško vprašanje je za naš narod velikanjskega vitalnega pomena, zato oglašimo se vsi, ki ljubimo svoj narod!

Pod farovškim terorizmom. — Volitve volilnih mož skontavajo. Poročila, katera so nam prihajala od vseh strani dežele, se strinjajo v tem, da vse, karkoli so pridobili klerikalci, so pridobili edinole po nečutenem farovškem terorizmu. Noč in dan so bili na delu ter so obletavali svoje verne ovčice od hiše do hiše. Po mitogit občinah ga ni volilca, katerega bi ne bil politikujoč nunc nadlegoval, kako naj voli. Pri bolj trdih pa so sli na žene ter kalili zakonski mir v hiši, in marsikateri mož se je udal, češ, saj radi mene se nič ne spremeni, da bo le mir v hiši. Tisti, ki so kaj dolžni farovškim posojilnicam, so morali brezpogojno voliti na nunchovo stran, ker sicer se jim takoj odpove posojilo, drugim pa so se priporočali prav s temi posojilnicami, češ, kadar boste v potrebi, le pridite v farovž, pa dobite, kar hočete. Strašili so dalje ljudi z nesrečami v hiši in na kmetiji, jim grozili s hudicem ter večnim pogubljenjem, ako ne bi volili na stran nunchovo, drugim so obljubavali odpustke in papežev zegen. Zadnje nedelje so kričali v cerkvah o brezvercih in brezverskih listih, da bo „ferdaman“ tisti, kdor jih čita, da je sv. vera v nevarnosti itd. Po molitvah ob nedeljah pa so se odpirale farovške kleti in ob rujni kapljici so razlagali nunci stručenim ljudem, da le tisti pojde v nebesa, kdor bo z njimi volil, vsi drugi da se pogreznejo v peklnsko brezno. Pijača je igrala jedno glavnih vlog tudi na dan volitev. Nunci, ki v cerkvah vpijejo proti pijančevanju, so dajali za pijačo, da je bilo kaj, — od miz je teklo, grla klerikalnih podreptnikov pa so bila nalita do vrha. In na zadnje je prišel na vrsto še — c v e n k. Brez korupcije klerikalcem ne gre. Od hiše do hiše so nosili svile kronice, dan pred volitvijo in dan volitve pa so ga kar razsipali. Ljudje govore celo, da so dobili nekateri po 100 K za svoj glas, manjših svot po 20 K, 10 K itd. pa je bilo razdanih v tako svrhu brez števila.

Ni se torej čuditi, da je bilo ljudstvo zbegano in da se je dal marsikateri revež podkupiti. — Le takemu nečutenemu terorizmu iz farovža je pripisati, kar so sploh dobili klerikalci.

In v očigetem temu se moramo čuditi, da so stali naši pravi somisljeniki trdi kakor skale ter so odbijali vse te grozne nasoke na nje — tako močjo, da je izbrano častno število volilnih mož za našo stranko. Slava jim! Oni so nam jamstvo, da naše ljudstvo ne podleže farovškemu terorizmu, marveč da se ga prej ali slej otrese. Le z največjim napotom so osleparili politikujoči nunci nekatere občine za napredne volilne može, naši pa so drugje, kakor v Šempasu, pokazali, da se zruši še več najtrdnjših klerikalnih trdnjav, počasi ali gotovo.

Te volitve so huda preizkušnja za naše ljudstvo, ali rezultat te preizkušnje se glasi tako, da ga klerikalna stranka ne more biti vesela. Večjega terorizma, večje zlorabe cerkve in vere, duhovskega poklica in upliva, kakor je bilo sedaj, si ni moglo misliti — in vendar vspehi tako piskavi! Za drag trud, za velik denar, za zapravljanje ugleda in duhovske časti — tako malenkostni vspehi. Ali ne kaže to, da v istini je klerikalna četa jako majhna, tako majhna, da se računati se ne more z njo, vse drugo, na kar kažejo s prsti, da je njihovo, je le zapeljano in terorizovano, ki se pa danes ali jutri otrese zopet farovškega jerobstva! To je žalostna perspektiva za klerikalno stranko, ali istinita. Farovški terorizem je dosegel vrhunec, zato mora naravno nízol. V ta namen pa zastavimo vse svoje moči v prihodnosti.

Glas o našem boju. — V „Učit. Tovaršnu“ čitamo v lepem članku, naslovljenem „Učitelstvu na Goriskem“ med drugim tudi to-le: „Isti boj — po istem načinu in za ista načela (kakor na Kranjskem namreč) — se bje tudi v sosedni nam deželi, na Goriskem. Kdor pazno zasleduje vse faze tega boja na Goriskem — med klerikalci in narodno-napredno stranko — se mora ali ču-

dit ali pa — ostati hladen. In k tem mlad- nežem se prištevamo mi, kajti čuditi se mora le oni, kdor ne pozra onega vojskovodjo, ki je ves boj povzročil in ki ga faktično tudi vodi.

Ako primerjamo goriski in kranjski boj, vidimo, da sta si do pičice jednaka. Nasproti si stojita dve stranki, to je: narodno-napredna in klerikalna stranka.

Dokler ni bilo onega klerikalnega vojskovodje s Kranjskega na Gorisko — takrat so se nam goriski može — sedanjih obeh strank — nekako posmehovali, nas pomilovali in nam v zlo šteli, ko smo se tako „tolkli“. Toda mi smo si mislili svoje in semintu tudi zažugali tem možem, češ: ravno to še vas doleti.

Ko je zapustil kranjski vojskovodja belo Ljubljano in se naselil v solčni Gorici, takoj so se začeli javiti oznanjevalci vojske — streljati je pričel najprej „Primorski List“ iz svojega „kalibra“. Na to je bil ujet sedanji general don Gregorčič ter izpuščen pod gotovimi pogoji iz jetnice. — In moč sledi slepo kardinalovemu plašcu! Kot oprode in pobučnike mu je izvolil vojskovodja celo trumo kaplanov in župnikov z vsemi pritlikarnimi. In kakor ljubljanski „Slovenec“ preskrbuje delo „dolzeza Toma“, to je goriskim klerikalcem „Gorica“. Do leta 1898, na Goriskem ni bila vera v nevarnosti, a kakor hitro je došel iz Ljubljane vojskovodja, postalo je Gorisko tako brezversko, da se je dobilo — na legijone unetih misijonarjev — ki so pričeli oznanjevati nov „evangelij“. — In kakor hitro se je posrečil ta načrt, napraviti vero v nevarnost, bje se na Goriskem do pičice jednak boj kakor na Kranjskem.

Kakor se pa na Kranjskem ni hotelo vse ukloniti onemu istemu vojskovodji, ravno tako so se našli može na Goriskem, katerim je dal Stvarnik še nekaj samostojnosti in značajnosti. Uprla sta se takemu umetno-prikrojenemu boju moža, na katera gleda danes z občudovanjem ves dobro misleči narod širne Slovenije, — to sta dr. Tuma in A. Gabršček; pridružila se jima je v kratkem času vsa inteligencija Goriske grofije.

Kakor si na Kranjskem stojita v boju nasproti v vrstah narodno-napredne stranke vsa kranjska inteligencija in v klerikalnih vrstah po raznih duhovnikih in civilnih egoistih nahujskani analfabetje — isto tako je na Goriskem.

Klerikalne podlosti ni nikdar konec.

— Povedali smo že, kako grdo lažejo klerikalci o kandidatu Vrtovcu, da je odvisen od dr. Tume, ker da je dolžan „Trgovsko-obrtni zadrugi“ in „Goriski ljudski posojilnici“. Vrtovec pa ni dolžan ničesar ne enemu ne drugemu teh dveh zavodov, marveč le dela za zadrugo s tem, da preskrbuje za njo na Tolminkem inkaso. Ali kljub temu se predzrne „Prim. List“, ki ima vedno Boga na ustih, ki pridiguje, da le on govori resnico, grdo in nesramno lagati, da kandidat Vrtovec je dolžnik pri „Gor. ljud. pos.“ in zbog tega odvisen od dr. Tume. Glejte, taka je resnicoljubnost teh gospodov okrog „Prismojenca“. In še greha nima za tako lumparijo. „Namen posvečenje sredstva“. „Prismojenec“ hoče očrtniti kandidata Vrtovca in za to mu je laž posvečeno sredstvo. — Trezni g. dr. Drejc! Ali nič ne potrese Vaše katoliške duše tako ravnanje, ko tako nesramno obrekujete našega kandidata?!

„Zadovoljnost“ v Volčjemgradu. —

„Prismojenec“ piše, da volilec iz Volčjegagradu, ko so se vračali domu iz Komna z volišča se je videla na obrazih zadovoljnost. Volilci iz Volčjegagradu, so volili klerikalno komenskemu dekanu na ljubo, ker jim je obljubil solo v vasi. Dolej se kot član sezanskega okr. sol. sveta ni spomnil na potrebo te sole, sedaj za volitve šele je morala priti prav. V Volčjemgradu so zadovoljni s to obljubo, ki ostane le obljuba, in za golo obljubo so sli volit klerikalce! Sedaj so baje zadovoljni, ne vemo pa, če bodo tudi potem, ko sprevidijo, kako jih je komenski dekan nafarijal. Potem se ta zadovoljnost spremeni najbrže v zabavljanje in preklinjanje, toda pomagalo ne bo ne to ne ono; le spomin bodo imeli, kedaj so bili ujeti na farovške limanice.

Sv. Gregor pomaga gor — tako pravi „Prismojenec“ — in nasvetuje liberalcem, kakor imenuje naprednjake, da če hočejo zmagati, se morajo posluževati naukov sv. Gregorja, ker gor pomaga le on.

Mi hvaležno odklanjamo ta nasvet, priporočamo pa dr. Drejcu, naj ga da dr. Gregorčiču, ker ta mož, navzlic temu, da ima od sv. Gregorja priimek, gre grozovito dol. Ker gor pomaga le sv. Gregor, se najbrže dr. Gregorčič ne poslužuje naukov svojega priimškega patrona. G. dr. Drejc, svetujte mu brzo, naj se priporoči sv. Gregorju, ker sicer v najkrajšem času zleze tako dol, da mu ne pomore nikdo več gor, tudi sv. Gregor ne.

Komen — klerikalni?! — Ker so zmagali z volilnimi možmi v Komnu klerikalci, kriči „Prismojenec“, da Komen ni še tako liberalen, kakor ga farba „Soča“. Razmere v Komnu so pač znane in vsled vspeha klerikalcev se niso prav nič spremenile, ker do vspeha so pripomogli klerikalcem, kakor rečeno, le nafarbani volilci iz ven Komna. Zato pa Komen nikakor ni tako klerikalen, kakor ga farba „Prismojenec“. — Le ne se previsoko vspenjati, gospoda krog „Prismojenca“, če ne se še bolj prismodite!

Vera in zopet vera. — „Prismojenec“ od četrtika je v svojem puhlem uvodniku „Za

slogo“ zopet poln vere. Vera in vera, tako vpije v enomer, vero hočemo ohraniti, ljubite vero itd. To je že ostudno, kaj počenjajo ti posvečeni zbesnele z vero. Kakor da bi res kedo hotel iztrgati vero iz srca našega ljudstva! Take zlorabe vere doslej še ni bilo med nami, kakor sedaj, ko kriče vedno in vedno, da gre za sveto vero, da je vera v nevarnosti itd., akoprav dobro vedo, kako grdo lažejo, izrekajoč besedo: vera. Njim služi vera le v to, da lovijo na njo nevedne in omahljive ljudi. In naravnost sleparijo jih z vero, ker tu ne gre za vero, ampak le za nunc, „Prismojenec“ je izjavil, da vera je toliko, kakor duhovnik! Torej je vera duhovnik! Vse za vero, se pravi: vse za gosp. nunc! Tako razume „Prismojenec“ vero! Sedaj pa presodite, kdo zlorablja vero in kdo je spodboduje veljavo v ljudstvu. Ali ne tisti politikujoči nunci, ki proglašajo, da so oni sv. vera?!

Klerikalni divjaki v Dornbergu. — Pri volitvah v Dornbergu se je zgodil čin, ki postavlja dornberške „kavce“ v isto vrsto z divjaki v Skopem, Bolcu, Kojskem. Sin podžupana Vodopivca je udaril namreč nekega naprednega fanta s pestjo po nosu s tako silo, da mu ga je razbil. Zločinec se bo moral zagovarjati pred sodiščem. Gospod Juvancić, ali vidite, kake sadove je obrodilo Vaše vedno divjanje v cerkvi in po občini? Ali Vam je naložil tako nalogo Krist? Vodopivec je udaril v svoji „katoliški“ zaslepljenosti, ali — kdo je pravi krivec tega atentata, kateri bi moral prav za prav sedeti? Vsakdo, ki pozna razmere v Dornbergu, ga lahko pokaže s prstom... Natančneje poročilo o volitvi smo odložili za prihodnjic.

Po koga je šel, pa noče povedati.

— Poročali smo o nesreči vsled nerasa Bače. Kočijaž je šel po „gospoda“ v Podbrdo, da bi se peljal na Grahovo na volišče. Na volišču so nesrečo obračali na račun naprednjakov, govorili so celo o prstu božjem, ali hitro uhitili, ko se je pojasnilo, da je pravzaprav politikujoč nunc vzrok te nesreče. „Prismojenec“ tudi poroča o tej nesreči, ali skrbno molci o tem, kam in po kaj je šel ponosrečni kočijaž. — Da bi bil šel po „liberalce“, joj, to bi kričal, da je kazen božja prišla nad njega itd. — tako pa lepo molči. Povsodi imajo dvojno mero, zase vedno dobro, za napredno vedno slabo. — Vidite, to je zna k katoliškega časopisja!

Z Gradščica nad Prvatino smo priobčili pred kratkim neki dopis, o katerem vemo, da je pisan z dobrohotnim namenom, čeprav je precej oster. Dobili smo protidopis, kateri v rezkih besedah svetuje dopisniku, naj se sam uči olke ter mu predbaciva to in ono. Nočemo reči, da ta slednji dopisnik nima prav, ali kakor vidimo, se hoče iz teh dopisov razviti le osebno napadanje. Zato se ne moremo ozirati več ne na dobrohotni namen ne na nikako drugo pretvezo. — Torej je stvar s tem v javnosti končana, prizadete pa prosimo, naj se poravnajo lepo doma in bodo zopet stari prijatelji. Tako bo najlepše!

Droblj. — Dne 16. t. m. so pokradli doslej še neznan zlikovec v Moši g. Ivanu Kocijančicu raznotere dragocenosti, kakor zlato tobačnico, uro, verižice, „tolarje“, broše, perle itd. v vrednosti do 2000 K. To tatvino so izvršili najbrže tatovi, ki so kradli v slednjem času po Gorici in Krmini.

Te dni so aretovali 19-letnega Antona Breganta v ulici proti Soškemu mostu, ker je stopil na prostor vile S. ter hotel odrezati nekaj vej z drevesa. Služabnik S. ga je odvrnil, na kar mu je začel groziti z nožem, da ga usmrti. Sluga je to naznanil redarstvu, katero je Breganta aretovalo.

Nekateri izvoščeki so bili začeli zadnje dni strajkati s tem, da niso hoteli na kolodvor k večernim vlakom, ker jim tam predpisani red ne ugaja. Radi tega je bilo pred kolodvorom te dni zvečer le par izvoščekov; tujci so morali peš v mesto.

Delavec Ant. Hvalič iz Gorice je vstopil te dni v neko tukajšnje prodajalnico ter pral sal za 20 kr. sira. Plačal je z laško liro. Trgovec pogleda denar, ter reče, da je lira ponarejena, vsled česar mu ne vrne lire, pa tudi sira mu ne da. Hvalič ga je prosil, naj mu jo vrne, ker se je zmotil in mu je dal liro za krono. Ker ga pa trgovec ni hotel uslišati, je pograbil Hvalič utežo 2 kg, češ, da jo vrže v obraz trgovcu. Dva slučajno navzoča človeka sta mu to zabranila. Hvaliča so zaprli.

Razgled po svetu.

Parlamentarno stvarl. — V pravnem odseku je bil sprejet predlog poslanca Schückerja, da dobe avskultanti plače od 1600 do 2000 K. Pravni praktikanti dobe adjutum 1000 K na leto. Predlog posl. Pantučka, naj bi se avskultante uvrstilo v 11 plač. razred, je v odseku propadel. Finančni minister je naznanil, da se v kratkem ustanovi tretje mesto adjutuma, kakih 1600 K za konceptne praktikante in 1000 K za ostale, vendar se mora prej pečati s to zadevo budgetni odsek.

Budgetni odsek je pričel razpravo o „domobranskem ministerstvu“. Mnogi govorniki so zahtevali premembo vojaškega pravnega reda in olajšav glede orožnih vaj. Posl. Foft je priporočal vladi, naj na pravičen in takten način spravi s sveta „zde“-vprašanje.

Dr. Tavčar je govoril v drž. zboru pri razpravi o nujnem predlogu proti kongregacijam pet cetrt ure. V živih slikah je ožigosal postopanje klerikalcev ter zlorabo cerkve in vere v politične svrhe, pokazal, kako pridigujejo naši politikujoči nunci itd. Dr. Tavčar je dosegel velik vspeh: Govor priobčimo.

V Istri se vršijo volitve volilnih mož. Pritisk od laske strani je vsestransko velikanski in nečuten. Vlada gre Lahom na roke v vsem. Ker je ponekod tudi nezavednost še velika, zmagujejo Lahji z lahkoto. — V Kanfanaru so zmagali Lahji z jednim glasom večine; zmagali so tudi v Moščenicah. — Na volitvi volilnih mož za zunanja sela mestne občine Koper so se godile očividne nezakonitosti. V jasnem nasprotstvu z določili zakona so volili tudi taki, ki imajo volilno pravico v mestu. Ti bodo volili dvakrat kljub vsem zakonom.

Vojna v Južni Afriki. — Položaj je za Angleže zopet prav neugoden. V bitki pri Brakespruitu so bili Angleži docela poraženi. Imeli so 6 mrtvih, 10 ranjenih in 64 mož so jim Buri ujeli. Ujetnike so Buri slekli in izpustili, obdržali so le nekega poročnika. Polkovnik Hickie je torej lagal, ko je poročal, da je Bure pregnal. Prav tako je z bitkami pri Schoenspruitu in pri Heilbronu. Tepeni so bili Angleži tudi ob Klipriverju blizu Standertona. Porazeni pa so bili koneno tudi v Kaplandiji. Pri Doornbuschu blizu Sommereta južno Gradocka je zgrabilo 13. okt. 200 mož Smutsovega oddelka pod vodstvom Van der Venterja angleško pozicijo, katero je branilo le 50 Angležev. Kapitan Thornton kapske policije jim je prišel s 130 možmi na pomoč, a ni mogel zabraniti, da bi se obleganci ne udali, nego so Buri ujeli celo njega samega. Tako blamaže so v zadnjem času na dnevnem redu, zato ni čudno, če so v Londonu zelo nervozni in vojne že dokaj sili. Angleški bankirji, na čelu jim vplivni Robinson, prigovarjajo vladi, naj sklene mir in naj pokliče Milnerja domov. Iz Durbana poročajo, da je Kitchener pismeno povabil Botho, naj bi začela pogajanja.

Narodno gospodarstvo.

ORGANIZACIJE KMETIJE.

(Članek izven uredništva.)

(Dajce.)

Večina agrarnih pisarjev je s temi rentnimi lastninami zadovolj, da si voleposestniki dobro prodali in lepe koristi iz prodaje dobili. Leta 1890. so s temi na Nemskem praktično začeli. Današnji Nemci v rajhu ne mislijo samo na to, da bi kako dobro stvar upeljali, ampak jo tudi izpeljejo. Avstrijci, to je posebna vrsta, ti so 1893. seveda posnemaje Nemce tudi na tako postavo mislili. — Ali je niso dali. Par let potem je naučni minister Madejski — Cistercijcem, nemškim mnihom, doméno Zatičino na Dolenjskem iz verskega zaklada prodal za mali kup. Nemška država skrbi za to, da dobivlja ista večje hoste v državno last ter potem tehnično z njimi gospodari. Dokler ni kmet urejen in dobro stoječ, s hosto ne bo varčno ravnal. Kaj pa pri nas v Avstriji? Lesni trgovci, veleposestniki imajo preprosto plan. Nobena „nona“ ali druga škodljivost ne uničuje tako strašno host, kakor pri nas. Pa imamo že dolgo gozdno postavo, ki to hoče zabraniti. Pa to le mimogrede. Avstrija, sicer agrarna država, še dolgo ne pride na pametna pota. „Dominus vobiscum“ stoji nad njo in jo za nebesa pripravlja. Le Madjari pametno s kmetijo ravnajo v novejšem času, pa le s svojo; kmetije z njimi združenih Slovanov so jim le dobre za izkoriščanje, v dobro njihovega velikega zelodca.

Iz teh projektov nove organizacije kmetije, — ker to se ne da tajiti, da je danes stara tlakarska razdrta, in še ni dosti druge organizacije ustvarjene, si išče kmetija sama pot v drugo organizacijo. S tem, da bi se kmetija postavila, dasi prosta, v prejšnjo skromnost, ni računati.

Omika, nekdanj last posameznih, postaja obča in kmeta tudi poišče, in tehnika, ta velika organizatorična moč meščanskega dela, tudi na kmetijo sega ter vabi, sili kmeta v svoj delokrog. Kmet diha tudi v vsem drugem meščanskega življenja zrak. Kmet se čez 50 let ne bo dosti od meščana razločeval v delu in življenju. Tudi kmet se sprijaznuje s strojem in ga upreza v svoje delo. Nekatera veleposestva Nemčije, Angležke, Francozke, — o Ameriki smo že pisali in še bomo — so začela s stroji. Tovarne za ustvarjenje strojev so danes že sposobne na zahtevo vsakovrstne stroje napraviti. Ta veleposestva se kosajo mej sabo, katero bo več pridelkov z malimi stroški pridelalo. Velik učinek z malo stroški, to je, kakor v industriji, tudi tu vodilo. S človeško drago močjo varčiti, železni hlapec naj dela, kjer more! S takim modernu urejenim veleposestvom zvezana je taka industrija, ki pripravlja kmalo poljske pridelke za trg. Mlini s stroji, sladkorne, pivovarne, tovarne za spirit. Čas je denar! Transport surovin je drag in odpadki istih so ljuba, dobra stvar, gnoj. Po zimi kmetija miruje, delavec naj ima po zimi kaj zaslužka. Amerikanski kmeti že ne prodajajo več žita, zmeljejo ga sami in moko prodajajo, otrobe porabijo za klaje živine. Vodne moči kakega veleposestva se izrabljajo v gonitev železnih hlapcev. In že tudi elektrika na teh kmetijah žari.

(Konec pride.)

Novo čevljarstvo delavnice

je otvoril

COTIČ PETER

v Gosposki ulici št. 14

(tik zaloge pohištva gosp. A. Breščaka).

Sprejema naročila vsakovrstnih čevljev bodisi finega ali navadnega izdelka po ugodnih cenah.

Leta 1881. v Gorici ustanovljena tvrdka

E. Riessner, v Nanski ulici 3,

(nasproti nunski cerkvi)

priporoča preč. duhovščini in slav. občinstvu svojo lastno izdelovalnico umetnih cvetlic za vsakovrstne cerkvene potrebe. Ima veliko zalogo nagrobnih vencev, za mrtvaske potrebe, voščene sveče itd. vse po zmerni ceni. Naročila za deželo izvršuje točno in solidno. Priporoča slav. občinstvu tudi svojo tiskarno črk na perilo.

100 do 300 gld. mesečno

lahko zaslužijo osebe vseh stanov in v vseh krajih s prodajo zakonito dovoljenih drž. papirjev in srečk, a da ni potrebna glavica in ni nikakoli nevarnost. Ponudbe pod Ludwig Österreich, VIII Deutsche gasse 8 Budapest.

Na dež jubil. razstavi odlikovan s srebr. drž. svetinjo Na luvski razstavi s prvo ceno — srebrno svetinjo

Tovarna uzornih telovadnih priprav

JOS. VINDYŠ - A,

v Pragi na Smihovu

(Praha-Smichov) Vinohradská ulice číslo 816. se priporoča

k popolnemu uzornemu prirejevanju sokolskih in šolskih telovadnic po najnovejših priporočilih in praktičnih sestavih.

V ta dokaz je na razpolago mnogo priporočil jočih sprisal čim več in izozemskih. Zagotavlja jedno leto. Cene zelo zmerno, plačuje se pa na mesečne obroke po volji in zmožnosti.

Navadne priprave so vedno v zalogi.

Ceniki, proračuni in načrti za popolne telovadnice pošilja na zahtevo brezplačno in poštne prosto.

Poprave izvršuje po najnižjih cenah.

Dobre ure in po ceni!

s 3-letnim pisemnim jamstvom razpošilja na zasebnike

Hanns Konrad,

tovarna ur ter izvoz zlatinske Most (Česko)

Dobra ura Rem iz niklja fl. 3-75; srebrna ura Rem fl. 5-80; srebrna veržica fl. 1-20; budilnik iz niklja fl. 1-95.

Tvrdka je odlikovana s c. kr. orlom; ima zlate in srebrne svetilje iz razstav ter tisoče priznanih pism. — Ilustrovan cenik zastoj!

Nenavadni

mikroskop

(povečevalno steklo)

jenih jedil ter pokvarjenega mesa. Vodne živalice, kojih ne vidimo s prostim očesom, se vidijo z mikroskopom, kako živahno smučajo po vodi. Razum tega je aparat tudi pripraven za kratkovidno, da lahko čitajo najmanjše pisave. — Bolji mikroskop kateri poveča do 2500-krat, skupno z mnogimi objekti in objektivnim stekli, stane v elegantni škafli samo 5 kron. — Navodilo je pridano. — Najfini daljnogled, s kojim se vidi v velike daljave, z akromatičnim stekli, s trikratno medeno cevjo v elegantni škafli za samo 5 kron. — Razpošilja A. Feit, Dunaj, V. z. Matzleinsdorferstrasse 76.

Cepljene trte

na

amerikansko podlago

ima na prodaj

Adolf Ferrant v Gorici.

Ali ste gluh?

Vsaka gluhoti ali naglušnosti je ozdravljiva z našo novo iznajdbo; le gluho rojeni so neozdravljivi. Ušesno brenčanje poneha takoj. Opišite Vaš slučaj. Preišče in sporo ti se vam brezplačno. Z malo stroški se lahko vsak sam doma zdravi. Dopisuje naj se v nemškem ali angleškem jeziku. Mednarodni zavod za zdravljenje ušes (Internationale Ohrenheilanstalt), 596 La Salle Ave., Chicago, Ill.

Milijon dam uporablja

„FEEOLIN“.

Vprašajte Svojega zdravnika, če ni »Feeolin« najboljšo lepšalo sredstvo za kožo, lasje in zobe! Najnečistejši obraz in najgrše roke dobijo hitro aristokratsko finost in obliko z uporabo »Feeolina«. »Feeolin« je iz 42. najplemenitejših in najsvetlejših sestavljenih angleških mila. Mi jamčimo, da izginejo dalje po uporabi »Feeolina« brez sledu gube in črte na obrazu, zajedce, mozoli, rdečica nosu itd. »Feeolin« je najboljšo čistilno, negovalno in lepšalno sredstvo za lasje, zabranjuje izpadanje las, plešo in boleznj glave. »Feeolin« je tudi najnaravnostnejše in najboljše čistilno sredstvo za zobe. Kdor redno rabi »Feeolin« mesto mila, ostane mlad in lep. Zavežemo se, denar takoj vrniti, če bi ne bil kdo s »Feeolinom« popolnoma zadovoljen. Cena komadu K 1.—, 3 komadom K 2-50, 6 komadom K 4.—, 12 komadom K 7.—. Poština pri 1 komadu 20 vin., od 3 komadov navgor 60 vin. Povzete 60 vin. več. Razpošilja glavna zaloga M. Felth, Dunaj, VII., Mariahilferstrasse 38, 1.

Seidel & Naumannov

pisalni stroj „IDEAL“

Vzbuja senzacijo.

Jasna pisava od prve do zadnje črke. Stroj je jako trpežen. Na močnem ministerjalnem papirju izdela 4—6 iztisov, na konceptnem papirju 8—10, na tankem papirju 12—16. Najvišje priznanje ter prva zmaga ameriške konkurence. — Zlata svetinja; Berlin (maj 1901.)

Glavno zastopstvo za Avstro-Ogersko:

Hch. Schott & Donnath

Dunaj III. 3. Heumarkt 9.

Iščejo se zastopniki za deželo.

Trgovina modnega blaga!

J. ZORNIK GORICA

Boa iz kožuhovine od 95 kr. dalje

Volnene zimsko šerpe 85

Bluze za ženo 65

Živalnice (moderce) 140

Srajce za gospode 85

Kravnice 55

Dežalnice 15

95

Pozor!

Pravi vinski ocet

prodaja po 16 kr. liter

Peter Birsar, gostilničar

v Gorici, Corte Caraveggia.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8

priporoča

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih,

briskih, dol matinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerno. Pestrožba poštana.

Anton Kuštrin

trgovec

z jedilnim blagom

Gosposka ulica št. 23 (v lastni hiši).

Priporoča svojo zalogo jestvin, kolonijalij, vsakovrstnega oja, navadnega in najfinerega „Luka“ po jako nizkih cenah. — V zalogi se dobivajo testenine tvrdke Znidarskih & Valencih v Ilirski Bistrici; cikorija in zveplenke družbe sv. Cirila in Metoda ter moke vseh vrst iz mlinov Jochmann iz Ajdovščine in Majdica iz Kranja.

Razpošilja naročeno blago tudi na deželo po pošti od 5 kilogr. naprej.

Jaz Ana Csillag

Gospa Ana Csillag!

Prosim, da takoj pošljete šest lončkov Vašega preskušenega mazila za raščo las na naslov:

Gospa grofica Cavriani - Auerberg Grad Gleichenberg pri Gradcu.

Blag. gospa Ana Csillag!

Izvolite mi kretom pošte poslati s povzetjem zopet 2 lončka Vašega izvrstnega mazila za raščo las.

Spoštovanjem

Emilija pl. Baumgarten, Steyer.

Gospa Ana Csillag!

Prosim Vas, da mi kretom pošte pošljete en lonček Vaše izvrstne pomade.

Ludv. vit. pl. Ljebig, Liberec.

Blag. gospa Ana Csillag!

Vaše znamenite pomade prosim še en lonček.

Graf Srečko Conrey, Dunaj.

Blag. Ana Csillag!

Prosim Vam, da mi kretom pošte pošljete Vaše izvrstne lasne pomade dva lončka.

L. Schweng pl. Reindorf,

c. kr. stotnika soproga v Pragi.

Gospa Ana Csillag! Dunaj.

Od Vas poslana mi Csillagova pomada je izvrstno delovala, in me veseli Vas obvestiti o tem, da siraavno sem jo malo časa rabila. Radi izvrstnega delovanja jo bom toplo priporočala vsem prijateljem in znancem.

Adela Sandreck, gledališka igralka.

Vaše blagorodje!

Uljudno prosim, da bi mi s poštnim povzetjem doposlala en lonček lasnega mazila.

Gvido graf Starhemberg, Kúpsöd.

Blag. gospa Ana Csillag!

Blagovolite mi Vašega preskušenega mazila poslati še 1 lonček. Jaka Girardi pl. Ebenstein, Trient.

Blag. gospa Ana Csillag!

Dunaj!

Na ukaz Njer. ekselenc. gospe pl. Szögyenyi-M. ich prosim, da mi pošljete en lonček Vašega izvrstnega mazila za 3 gld.

Sprejmite ob jednem zahvalo. Gospa grofinja se je o vspehu mazila izrazila jako pohvalno.

Z odličnim spoštovanjem

Frida Giesse,

komorna gospa Njene ekselence.

s svojimi 185 centimetrov dolgimi Loreley - lasmi dobila sem jih vsled 14-mesečne uporabe svoje samoiznajdene pomade. To so najslavnejše avtoritete priznale za jedino sredstvo, ki ne proizvoda izpadanja las, pospešuje rast istih, poživlja lasnik, pospešuje pri gospodih polno močno rast brk ter daje že po kratki uporabi lasem na glavi kakor tudi brkam naraven lesk ter popolnost in ohrani te pred zgodnjim osivljenjem do najvišje starosti.

Cena lončka 1 gld.

2 gld., 3 gld., 5 gld. Pošiljam po pošti vsak dan,

ako se znesek naprej pošlje ali pa s poštnim povzetjem po vsem svetu in ovarne, kamor naj se pošiljajo vsa naročila.

Ana Csillag

Dunaj I.,

Seilergasse 5.

Blag. gospa Ana Csillag!

Prosim Vas, da mi pošljete en lonček Vaše izvrstne pomade za lasi.

Grofica Vilma Metternih,

Grad Rubein p. Meranu, Tirolsko.

Blag. gospa Ana Csillag!

Pošljite mi po povzetju 1 lonček Csillovega mazila za raščo las, kojega sem že imela.

Spoštovanjem

Kneg. Hohenlohe voj. kneg. Solm.

Blag. gospa Ana Csillag!

Prosim Vas, da mi Vaše slavno znane lasne pomade pošljete še en lonček.

Mejnigrof A. Pallavicini,

Abanji Szem re.

Gospa Ana Csillag!

Za še enkratno pošiljatev enega lončka Vašega izvrstnega mazila za lasi prosim

Knežinja Karlotha Cöthen, (Anhalt).

Vaš. Blag. gospa Ana Csillag!

Prosim Vas, da mi po poštnem povzetju pošljete še en lonček mazila za lasi. Spoštovanjem

Baronica Baselli, Enns, Westbahn.

Blag. gospa Csillag!

Sišal sem že mnogo dobrega o Vašem čudodelnem mazilu, vsled česar Vas uljudno prosim da mi kretom pošte pošljete dva lončka.

Vas lepo pozdravlja

Antonija Welanter, Gorica.

Bekony-Sz. Szászó.

Gospa Ana Csillag!

Pošljite mi po poštnem povzetju dva lončka Vašega preskušenega mazila za lasi.

Graf Em. Esterhazy star.

Vaše Blagorodje!

Pošljite mi po poštnem povzetju en lonček Vašega preskušenega mazila za lasi.

Grofica pl. Wurmbrandt, Birkfeld.

Blag. gospa Ana Csillag!

Dunaj.

Prosim, da na spodnji naslov blagovolite poslati za ekselenco gospe grofice Kilmannsegg, namestnico na Dunaju. Gosp. ulice 6. 3 lončke pomade po 2 gld. za hranjenje lasij, k tera je izkazala dobre uspehe. Spoštovanjem

Irma Petzl,

komorna gospa Njene ekselence.

Prvo ljubljansko podjetje za izdelovanje fornirja.

Spošt. podjetnikom mizarstva, trgovcem s fornirjem in gg. mizarjem, kolarjem naznanjam, da sem pričel

z rezanjem in žaganjem fornirja

kojega imam v zalogi izredno veliko množino, vseh vrst in kakovosti lesa.

Izrežem in izžagam ter dobro sparim tudi dopeljane hlode na fornir po nizki ceni ter popolnoma suhega odposljam na dom. — Izdelujem tudi gladke fino izdelane profilirane lajste vseh vrst in oblik.

Priporočam novo podjetje v obilna naročila, katera natančno in točno izvršujem.

Spoštovanjem

Ivan Zakotnik, tesarski mojster v Ljubljani.